Juha Ruippo
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

LAUSUNTO

24.1.2019

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: E 100/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n strateginen pitkän aikavälin visio vauraasta, modernista, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausuntoon ja kiinnittää huomiota erityisesti E-kirjeen maaseudun elinkeinojen kannalta olennaisiin kohtiin.

YLEISTÄ

MTK:n näkemyksen mukaan EU:n komission vision EU:n pitkän aikavälin strategiaksi on perusteltu ja tarpeellinen ohjenuora ilmastomuutoksen seurauksiin valmistauduttaessa. Maa- ja metsätalous on suoraan joka päivä tekemisissä ilmastomuutoksen käytännön vaikutusten kanssa ja joutuu varautumaan sään ääri-ilmiöiden, tuholaisten ja tautien ym. aiheuttamiin tuhoihin ja muutoksiin omassa toiminnassaan.

MTK on omalta osaltaan julkaissut juuri uuden ilmasto-ohjelmansa, jonka tavoitteena on hiilineutraali ruoka ja metsien kasvavat hiilinielut. Kiteytettynä MTK:n tavoite on vähentää päästöjä, lisätä hiilensidontaa, ottaa käyttöön uusiutuvia energialähteitä fossiilisten tilalle ja löytää keinoja ilmastomuutoksen seurauksiin sopeutumiseksi.

MTK muistuttaa kuitenkin, että Suomen kanta heijastelee hyvin erilaista tavoiteasetantaa kuin Ruotsin uuden hallituksen julkaisema korkealla tavoitetasolla naulattu hiilineutraalisuus yhteiskunnassa. Toisin kuin Suomessa, Ruotsi ei ole kasvattamassa metsän hiilinieluja, vaan hakkuusuunnitelmat vastaavat vuotuista suurinta kestävää hakkuumahdollisuutta. Ruotsissa hiilineutraalisuuden tavoitteleminen lähtee liikkeelle laajempana muutoksena yhteiskunnassa.

Suomessa on epäilty, että teollisuus investoisi ylimittaisesti suhteessa LULUCF-laskennan ja biodiversiteettitavoitteiden vuosittaisiin hakkuumahdollisuuksiin. Markkinataloudessa on kuitenkin epärealistista ajatella, että pörssinoteeratut yritykset tietoisesti haluaisivat luoda raaka-aineen niukkuustilanteen markkinoille ja vaarantaisivat siten vuosikymmeniksi eteenpäin vaikuttavien investointien kannattavuuden. LULUCF-vertailutasolaskelmat eivät myöskään määritä sitä, kuinka paljon metsiä voidaan hakata. Se ei myöskään ole ennuste tulevista todellisista hiilinieluista.

MUUTAMA HAVAINTO

Komission esityksen skeenariot perustuvat aina joillekin olettamuksille. Oletusten oikeellisuus vaikuttaa merkittävästi loppupäätelmiin. Oleellista on huomata, mitkä asiat herättävät paljon keskustelua, mutta ovat vaikutuksiltaan kokonaisuuteen nähden vaatimattomia. Samalla epäoleellinen keskustelu peittää alleen monia oleellisia ja merkittäviä muutosmahdollisuuksia. Yhtenä esimerkkinä on keskustelu naudanlihan osuudesta ravitsemuksessa, kun merkitykseltään oleellisempi kysymys olisi ruokahävikin merkittävä vähentäminen.

MTK on omalta osaltaan sitoutunut Suomen kannattamaan EU:n pitkän aikavälin strategiaan, jolla halutaan vastata Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteeseen rajata lämpötilan nousu alle kahteen asteeseen ja pyrkiä kohti puoltatoista astetta. Muutos on kuitenkin Suomessa huomattavasti suurempi kuin globaalilla tasolla. Muutos edellyttää maa- ja metsätaloudelta nopeaa ja suurta sopeutumista, johon tarvitaan merkittävää tutkimus- ja innovaatiopanostusta. On hyvä, että komissio on monivuotisessa rahoituskehysesityksessään nostanut maa- ja metsätalouden ja maaseudun innovaatiorahoitusta merkittävästi. Toisaalta on tarve laajempaan biotekniikan hyödyntämiseen ja uusien jalostusmenetelmien käyttöönottoon, johon tarvitaan EU-tason lainsäädäntömuutoksia.

EU:n maatalouspolitiikkaa ollaan uudistamassa juuri nyt. Käsittely keskeytyy vaalien ajaksi, mutta jatkuu varmasti heti Suomen puheenjohtajakaudella. MTK on valmisteluvaiheessa halunnut korostaa ilmasto- ja ympäristötoimien yhdensuuntaisuutta maatalouspolitiikan tulevien tavoitteiden kanssa. Komission alkuperäinen tiedonanto oli tässä suhteessa parempi kuin varsinainen lainsäädäntöehdotus. Maatalousuudistuksen jatkokäsittelyssä on varmistettava, että maataloudella on käytettävissä vaikuttavia ja tilatasolla sovellettavia työkaluja ilmastomuutoksen hidastamiseen ja muutokseen sopeutumiseen.

Kuten Suomen kanta on esitetty, Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan laaja-alaisia toimia kaikilla yhteiskunnan sektoreilla, ja kaikkien toimijoiden, ml. paikallistaso, yritykset, järjestöt, taholta. Kestävän kehityksen perusajatuksen mukaisesti siirtymä vähähiiliseen yhteiskuntaan on tehtävä oikeudenmukaisesti ja siinä huomioidaan sosiaaliset ja alueelliset eriarvoisuudet. Suomalainen keskustelu nojaa liiaksi metsän nieluihin ja niiden kykyyn sitoa muiden sektorien päästöjä, unohtaen muiden sektorien päästöjen vähentämisvelvoitteet korostaessaan maankäyttösektorin monipuolista roolia.

Suomen kannassa viitataan uusiin teknologioihin, innovaatioihin ja teknologiavientiin. Kuitenkin perusmuistiossa suhtaudutaan epäilevästi hiilensidontamahdollisuuksiin maa- ja metsätalouden ulkopuolella. Panostukset tutkimukseen ja innovaatioihin maa- ja metsätaloudessa eivät kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan laajempia toimija, joilla muiden sektorien päästöjä voidaan vähentää ja toisaalta sitoa hiiltä uusien tekniikoiden avulla. Metsätalouden osalta on hallituksen esityksissä ollut mukana myös metsänistutukset ja kestävä metsänhoito EU:n ulkopuolella kompensoimaan päästöjä. Esitys on tärkeä eteenpäin vietävä asia mm. EU – Afrikka kumppanuuden rakentamisessa ja osa mahdollisuuksia kansainvälisiä joustomekanismeja.

MTK toteaa, että Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja liikenteessä tehtävät vähennystoimet ovat tärkeä osa kokonaisuutta. Maaseudun elinkeinojen kannalta on löydettävä malleja, joilla liikennesektorille löydetään toimivia ja kustannustehokkaita päästövähennystapoja takaamaa elintarviketuotannon ja metsätalouden toimintamahdollisuudet. Uusiutuvilla liikennepolttoaineilla on tärkeä rooli pyrittäessä nopeisiin liikenteen päästövähennyksiin.

MTK toteaa lopuksi, että biotalous ja kiertotalous on tärkeä osa ratkaisuja, joilla ilmastomuutosta voidaan hidastaa. Hiiltä sitovat elinkeinomme tarvitsevat tieteeseen ja uusiin innovaatioihin pohjautuvia pitkäjänteisiä investointeja. Sopeutumistarvetta korostaa pohjoinen sijaintimme, jossa ilmastomuutoksen vaikutukset ovat merkittävästi keskimääräistä suuremmat.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto r.y.

Juha Ruippo
johtaja